Normal 0 21

Towarzystwo Traktatowe

Świadków Jehowy

Spis treści:

1. Wstęp

2. Historia Świadków Jehowy:

2.1 Pojawienie się i rozwój w czasach nowożytnych

2.2 Rok 1914

2.3 Zwycięstwa przed sądami

2.4 Specjalne szkolenia

2.5 Rozbudowa drukarni

2.6 Kongresy międzynarodowe

3. Wierzenia

4. Praktyka

5. Organizacja

6. Stosowane metody rekrutacji

7. Relacja z otoczeniem

8. Świadkowie Jehowy w Polsce:

8.1 Początki

8.2 Okres powojenny

8.3 Delegalizacja działalności

8.4 Ponowna legalizacja

9. Krytyka

10. Ciekawostki

11. Zakończenie

12. Bibliografia

1. Wstęp

Puk! Puk! – „Dzień Dobry, czy chce Pani/Pan porozmawiać o Biblii?” . Ile razy u progu Naszych drzwi stanęło dwoje uśmiechniętych ludzi z Pismem Świętym w jednej ręce, w drugiej zaś trzymający kolejny numer „Strażnicy” lub „Przebudźcie się”?

Świadkowie Jehowy, bo o nich oczywiście tutaj mowa, spotkał w swoim życiu chyba każdy z Nas. Kim są ci ludzie? Dlaczego pukają do naszych drzwi? Co pragną nam oznajmić? Czy powinniśmy podejmować z Nimi jakikolwiek dialog? [1]

2. Historia Świadków Jehowy
2.1. Pojawienie się i rozwój w czasach nowożytnych

Dzisiejsi Świadkowie Jehowy pojawili się na widowni dziejów ponad 100 lat temu. Na początku lat siedemdziesiątych XIX wieku w miejscowości Allegheny na terenie amerykańskiego stanu Pensylwania wyłoniła się niewielka grupa osób pragnących badać Pismo Święte. Głównym inicjatorem był Charles Taze Russell. W lipcu 1879 roku ukazało się po angielsku pierwsze wydanie czasopisma *Strażnica Syjońska i Zwiastun Obecności Chrystusa.* Do roku 1880 owa niewielka grupka rozrosła się do kilkudziesięciu zborów rozsianych także po sąsiednich stanach. W roku 1881 powstało Towarzystwo Traktatowe — Strażnica Syjońska, które w roku 1884 uzyskało osobowość prawną; na jego czele stanął w charakterze prezesa Charles T. Russell. Nazwę tej instytucji zmieniono później na Towarzystwo Biblijne i Traktatowe — Strażnica. Wiele osób podjęło się wówczas chodzenia od domu do domu z literaturą biblijną. W roku 1888 czyniło to pełno czasowo 50 głosicieli; obecnie na całym świecie jest mniej więcej 700 000 takich kaznodziejów pełno czasowych.

Do roku 1909 działalność ta zdążyła nabrać zasięgu międzynarodowego, a główne biuro Towarzystwa przeniesiono wtedy do Brooklynu, dzielnicy Nowego Jorku, gdzie mieści się do dzisiaj. Zaczęto publikować kazania biblijne w różnych gazetach. W roku 1913 kazania takie ukazywały się w czterech językach, a przedrukowywało je tysiące gazet na terenie Stanów Zjednoczonych, Kanady i Europy. Poza tym rozpowszechniono setki milionów egzemplarzy książek, broszur i ulotek.

W roku 1912 podjęto pracę nad „Fotodramą stworzenia”, która w postaci ruchomych obrazów z podkładem dźwiękowym przedstawiała dzieje ziemi od jej stworzenia do końca Tysiącletniego Panowania Chrystusa. Rozpoczęte w 1914 roku projekcje oglądało codziennie 35 000 widzów. Było to pionierskie osiągnięcie w historii rozwoju filmu dźwiękowego. [2]

2.2. Rok 1914

Nadciągał przełomowy czas. Jeszcze w październiku 1876 roku badacz Biblii Charles T. Russell opublikował w wydawanym w Brooklynie miesięczniku *Bible Examiner* artykuł zatytułowany „Kiedy się zakończą Czasy Pogan?". Powiedziano tam wyraźnie: „Siedem czasów dobiegnie końca w roku 1914 po Chrystusie" Czasy Pogan to inaczej „wyznaczone czasy narodów" — jak czytamy w *Przekładzie Nowego Świata* (Łukasza 21:24). Chociaż rok 1914 nie spełnił wszystkich oczekiwań, to Czasy Pogan faktycznie dobiegły wtedy kresu i niewątpliwie rok ten był znamienny. Wielu historyków i komentatorów zgodnie stwierdza, iż rok 1914 stał się punktem zwrotnym w dziejach ludzkości. Świadczą o tym chociażby poniższe cytaty:

„Ostatnim całkiem ‚normalnym' rokiem w historii był rok 1913, rok poprzedzający wybuch I wojny światowej" (artykuł wstępny waszyngtońskiego dziennika *Times-Herald* z 13 marca 1949).

„Coraz częściej 75-letni okres między rokiem 1914 a 1989, kiedy to rozpętano dwie wojny światowe oraz zimną wojnę, jest postrzegany przez historyków jako pojedyncza, oderwana epoka, szczególny odcinek czasu, w którym większa część świata była uwikłana w wojnę, leczyła po niej rany albo też sposobiła się do następnej" (dziennik *The New York Times* z 7 maja 1995).

„Od I wojny światowej cały świat stracił równowagę i do tej pory nie wiadomo, dlaczego tak się stało. Przedtem ludzie myśleli, że zbliża się zrealizowanie utopii. Panował pokój, wzrastał dobrobyt. I nagle wszystko się załamało. Odtąd jakoś nie można się pozbierać. (...) W bieżącym stuleciu uśmiercono więcej ludzi niż w całej dotychczasowej historii" (dr Walker Percy w czasopiśmie *American Medical News* z 21 listopada 1977).

Przeszło 50 lat po roku 1914 polityk niemiecki Konrad Adenauer napisał: *„Od 1914 roku ludzie nie prowadzą już bezpiecznego i spokojnego życia”*
(
The West Parker
z Cleveland w stanie Ohio, 20 stycznia 1966).

Pierwszy prezes Towarzystwa Strażnica, Charles T. Russell, zmarł w roku 1916. W następnym roku jego miejsce zajął Joseph Franklin Rutherford. Nastąpiło szereg zmian. Zaczęto na przykład wydawać *Złoty Wiek,* czasopismo towarzyszące *Strażnicy* (obecnie pod nazwą *Przeb udźcie się!*
ukazuje się w nakładzie ponad 20 000 000 egzemplarzy w przeszło 80 językach). Położono większy nacisk na głoszenie od drzwi do drzwi. W roku 1931 dla odróżnienia się od nominalnego chrześcijaństwa przybrano nazwę Świadkowie Jehowy, opartą na Księdze Izajasza 43:10-12.

W latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku w szerokim zakresie posługiwano się radiem. W roku 1933 Towarzystwo korzystało z usług 403 radiostacji, które nadawały odczyty biblijne. Później wykłady radiowe zostały w znacznej mierze zastąpione przez wizyty domowe; Świadkowie Jehowy chodzili od mieszkania do mieszkania z przenośnymi gramofonami i odtwarzali przemówienia biblijne nagrane na płyty. U osób okazujących zainteresowanie prawdą biblijną rozpoczynano domowe studia Pisma Świętego. [3]

2.3. Zwycięstwa przed sądami

W latach trzydziestych i czterdziestych zdarzały się liczne wypadki aresztowań Świadków Jehowy za prowadzenie tej działalności. Podczas wielu wytoczonych im procesów Świadkowie walczyli w obronie wolności słowa, prasy, zgromadzeń i wielbienia Boga. W samych Stanach Zjednoczonych

w wyniku odwoływania się od decyzji sądów niższych instancji odniesiono 43 zwycięstwa przed Sądem Najwyższym. Podobne korzystne orzeczenia uzyskano też przed trybunałami innych krajów. Nawiązując do tych zwycięstw prawnych, profesor Charles S. Braden napisał o Świadkach Jehowy w książce *These Also Believe* (Oni także wierzą): „Swą walką o zachowanie praw obywatelskich oddają demokracji nieocenioną przysługę, przyczyniając się w dużym stopniu do zapewnienia tych praw każdej mniejszości w Ameryce”.

2.4. Specjalne szkolenia

Po śmierci Josepha F. Rutherforda w roku 1942 kolejnym prezesem Towarzystwa został Nathan Homer Knorr. Zaczęto wówczas wcielać w życie starannie przemyślany program szkoleniowy. W roku 1943 powołano do istnienia specjalny ośrodek kształcenia misjonarzy zwany Biblijną Szkołą Strażnicy — Gilead. Absolwentów tej szkoły wysyła się do krajów całego świata. Dzięki temu powstały liczne nowe zbory w krajach, w których ich nie było. Doszło do tego, że na całym świecie jest już przeszło 100 oddziałów Towarzystwa. Od czasu do czasu prowadzi się specjalne kursy szkoleniowe dla starszych w zborach, dla ochotniczych pracowników biur oddziałów, jak również dla osób zajętych pełnoczasowo dziełem głoszenia (tak zwanych pionierów).

Nathan H. Knorr zmarł w roku 1977. Jedna z ostatnich zmian organizacyjnych, nad którą pracował przed śmiercią, polegała na poszerzeniu składu Ciała Kierowniczego, działającego w bruklińskiej głównej siedzibie Towarzystwa. W roku 1976 dokonano podziału obowiązków administracyjnych i rozdzielono je między poszczególne komitety złożone z członków Ciała Kierowniczego, z których wszyscy pełnią służbę kaznodziejską od dziesiątków lat. [4]

2.5. Rozbudowa drukarni

W nowożytnych dziejach Świadków Jehowy zanotowano niejedno zdumiewające wydarzenie. Z niewielkiej grupki mieszkańców Pensylwanii studiujących Biblię w roku 1870 liczba zborów Świadków Jehowy na całym świecie wzrosła w roku 2000 do przeszło 90 000. Wszelką literaturę biblijną drukowały początkowo komercyjne firmy wydawnicze; potem, od roku 1920, część literatury zaczęli produkować sami Świadkowie w wydzierżawionym dla tych celów zakładzie. A od roku 1927 wytwarzano jeszcze więcej literatury w gmachu położonym w Brooklynie, a należącym do korporacji Zarejestrowane Nowojorskie Towarzystwo Biblijne i Traktatowe — Strażnica. Oprócz tego niedaleko miasteczka Wallkill w północnej części stanu Nowy Jork funkcjonuje kompleks złożony z gospodarstwa rolnego i drukarni. Tutaj drukuje się czasopisma *Strażnica i Przebudźcie się!* oraz produkuje niektóre artykuły żywnościowe dla wolontariuszy, którzy wykonują swoje zadania w różnych miejscach. Otrzymują oni miesięcznie jedynie niewielką sumę na drobne wydatki. [5]

2.6. Kongresy międzynarodowe

Pierwszy większy zjazd odbył się w roku 1893 w Chicago. Przybyło wówczas 360 osób, a ochrzczono 70 nowych współwyznawców. Ostatni pojedynczy wielki kongres międzynarodowy zorganizowano w roku 1958 w Nowym Jorku na stadionach Yankee i jeszcze wtedy istniejącym Polo Grounds. Najwyższa liczba słuchaczy wyniosła 253 922; ochrzczono 7136 osób. Od tego czasu zjazdom międzynarodowym zaczęto nadawać postać serii kongresów urządzanych w wielu krajach. Obecnie może się na nią składać około tysiąca zgromadzeń na całym świecie. [6]

3. Wierzenia

Doktryny Świadków Jehowy są zatwierdzane przez Ciało Kierownicze , które odpowiada za interpretację Pisma Świętego. Przed reorganizacją w 1976 roku nauki zatwierdzał prezes *Towarzystwa Strażnica* . Nauczają, że zmiany doktrynalne są wynikiem stopniowego objawiania i coraz lepszego rozumienia. Wszelkie wprowadzone nauki przez Ciało Kierownicze obowiązują wszystkich Świadków Jehowy chyba, że dana rzecz została wskazana jako "sprawa sumienia".

1. Biblia : Świadkowie Jehowy są przekonani, że wyłącznie Biblia jest *Słowem Bożym*(przyjmują kanon

protestancki
, nie uznają za natchnione tzw.
ksiąg deuterokanonicznych
Starego Testamentu
–
Nowego Testament
uznają cały za natchniony). Odrzucają
Tradycję Apostolską
oraz wszystkie inne pozabiblijne tradycje, trzymają się Biblii jako podstawy wszystkich swoich wierzeń, którą mogą lepiej zrozumieć dzięki pośrednictwu Ciała Kierowniczego.

2. Bóg: Świadkowie Jehowy wierzą w Jednoosobowego Boga, Jehowę i oddają cześć tylko jemu, jako jedynemu prawdziwemu Bogu. Nie wierzą, że Ojciec, Syn i Duch Święty są
hipostazami
Trójosobowego Boga
(
antytrynitaryzm
). Kładą duży nacisk na posługiwanie się imieniem Boga.

3. Duch Święty : Wierzą, że jest czynną siłą (mocą) Bożą, nieosobową energią, za pośrednictwem której Bóg wykonuje swoją wolę.

4. Jezus Chrystus : Wierzą, że jest jednorodzonym Synem Boga, pierwszą istotą stworzoną przez Boga. Dodatkowo:

o że był pierwszym stworzeniem Boga.

o że istniał On w postaci duchowej (podobnie jak Bóg i aniołowie) zanim został człowiekiem, do

której to postaci powrócił po wstąpieniu do Nieba .

o jego życie zostało przeniesione z Nieba do łona dziewicy Marii .

o jego złożone w ofierze doskonałe ciało ludzkie umożliwia wszystkim wierzącym dostąpienie zbawienia i życia wiecznego.

o od jesieni roku 1914 z upoważnienia Bożego króluje w Niebie (nad Ziemią zapanuje wkrótce i będzie nad nią panować przez 1000 lat, po czym odda władzę swemu Ojcu, Jehowie).

o archanioł Michał , o którym mówi Biblia, jest Jezusem Chrystusem w swym bycie przedziemskim.

o Abaddon , o którym wspomina Księga Apokalipsy to Jezus Chrystus.

o uważają, że Jezus został zgładzony na palu męki , a nie na krzyżu .

5. Królestwo Boże : Wierzą, że Królestwo Chrystusa jest jedyną nadzieją dla ludzkości; będzie nim rząd znajdujący się w Niebie, złożony z Jezusa oraz 144 000 wybranych (tzw. *pierwsze owce*, których liczba nie jest jeszcze pełna), namaszczonych duchem chrześcijan; że już wkrótce zostanie zniszczony obecny zły system rzeczy ze wszystkimi ludzkimi rządami i religiami i zaprowadzi nowy system, w którym zapanuje sprawiedliwość i pokój. Pozostali zbawieni ludzie będą żyć w raju na przemienionej ziemi, na podobieństwo Adama i Ewy . Chrystus będzie Królem nad ziemią przez 1000 lat, po czym odda władzę swemu Ojcu,

Jehowie.

6. Ziemia : Wierzą, że pierwotnym zamierzeniem Bożym wobec Ziemi było, aby cała Ziemia była zaludniona czcicielami Stwórcy i że Bóg nie zmienił swojego zamierzenia co do ludzi i Ziemi. Wierzą, że w momencie "końca systemu rzeczy", kiedy światowa wojna Armagedonu zniszczy zło tego świata i tych z ludzi, którzy nie spełniają wymagań Jehowy. Zbawione osoby będą cieszyć się życiem wiecznym jako doskonali ludzie i że wszyscy zmarli, zachowani w pamięci Bożej, zostaną wskrzeszeni , aby otrzymać sposobność zaznawania tych błogosławieństw.

7. Śmierć : Wierzą, że zmarli przestają istnieć (człowiek nie posiada duszy , która żyłaby po śmierci ciała, lecz jest "duszą żyjącą" – ciało i dusza są jednym); że nie odczuwają cierpień ani przyjemności w dziedzinie duchowej; że istnieją tylko w pamięci Boga i dlatego całą nadzieją człowieka na przyszłe życie jest zmartwychwstanie.

8. Zbawienie : Wierzą, że jest ono tym, co daje ratunek, ocalenie, wybawienie od śmierci lub niebezpieczeństwa. Jehowa, poprzez swego Syna, zapewni wszystkim prawdziwym chrześcijanom wybawienie z teraźniejszego, niegodziwego systemu rzeczy oraz wyzwolenie z niewoli grzechu i śmierci. Dla wielkiej rzeszy wiernych sług Jehowy, żyjących w *dniach ostatnich*
, zbawienie będzie oznaczać zachowanie życia w wielkim ucisku.

9. Dni ostatnie : Wierzą, że po 2520 latach od roku 607 p.n.e. czyli roku, który oni uznają za zburzenie Jerozolimy przez Nabuchodonozora II, czyli w roku 1914 nastąpiło niewidzialne wstąpienie Jezusa na tron w Niebie, od którego określają czas dni ostatnich tego złego systemu rzeczy czyli obecnych złych rządów na ziemi. Wierzą, że ludzie miłujący prawość ocaleją z nadchodzącej zagłady i będą mogli żyć na oczyszczonej Ziemi.

10. Oddzielenie od świata: Usilnie starają się nie należeć do obecnego świata tzn. odcinają się od różnego rodzaju aktywności publicznej Według nich z wypowiedzi Jezusa miało to być jedną z cech jego naśladowców. Starają się okazywać bliźnim szczerą miłość chrześcijańską, ale nie biorą udziału w życiu politycznym ani w służbie wojskowej, policyjnej czy innej służbie mundurowej mającej związek z walką lub użytkowaniem broni. Dbają o zaspokajanie potrzeb materialnych swoich rodzin oraz współwyznawców, ale unikają pogoni za dobrami materialnymi i sławą, a także za rozmaitymi rozrywkami.

11. Odstępstwo : W przypadku kiedy ujawni się, że jakiś świadek postępuje wbrew zasadom wiary lub publicznie odejdzie od jakiejkolwiek doktryny wiary, a nie okaże skruchy wobec *Komitetu Sądowniczego* złożonego ze starszych zboru, zostanie wykluczony ze społeczności, z możliwością powrotu, jeśli zmieni swoje postępowanie lub zdanie co do nauki Towarzystwa Strażnica (do czasu powrotu będzie traktowany jako odstępca, co oznacza unikanie z nim wszelkich kontaktów).

12. Armagedon : Według Świadków Jehowy, jest to nadchodząca powszechna "wojna w Wielkim Dniu wszechmogącego Boga" (Ap 16:14,16). Określenie to odnosi się zwłaszcza do "miejsca [po grecku to'pon, tzn. stan, sytuacja]", gdzie ziemscy władcy polityczni są zgromadzani przeciwko Jehowie i Jego Królestwu pod władzą Jezusa Chrystusa. Wyrazem ich sprzeciwu ma być na końcu ogólnoświatowa akcja przeciwko świadkom Jehowy na Ziemi – widzialnym przedstawicielom Królestwa Bożego.

13. Babilon Wielki : "Ogólnoświatowe imperium religii fałszywej" – zaliczają się do niego wszystkie pozostałe religie . Ma być zniszczony przez Szkarłatną Bestię, tj. różne organizacje międzynarodowe z Organizacją Narodów Zjednoczonych na czele.

14. Szkarłatna Bestia : Różne organizacje polityczne świata na czele z ONZ, które mają w czasach końca zniszczyć Babilon Wielki (tzn. wszystkie fałszywe religie), a następnie mające zacząć prześladować "religię prawdziwą" tj. Świadków Jehowy.

15. 144 000 : Świadkowie Jehowy wierzą, że Bóg wybrał spośród ludzi 144 000 jako tzw. 'pierwsze owce', klasę ludzi nazywanych "Niewolnikiem wiernym i roztropnym" których Bóg natchnął swoim duchem, by kierowali religią prawdziwą. Mają oni w przyszłości współkrólować z Jezusem Chrystusem przez 1000 lat w niebie po Armagedonie. Są oni powoływani od czasów Chrystusa aż do dziś. Obecnie ich liczba (żyjących) oscyluje wokół ok. 8 tysięcy. [7]

4. Praktyka

Zdaniem Świadków Jehowy, prawdziwa religia kładzie nacisk na przestrzeganie Bożych przykazań i miłość bliźniego. Idąc za swoim zrozumieniem nauk, zawartych w Piśmie Świętym:

- mają obowiązek wystrzegać się kłamstwa, nieuczciwości, praktyk spirytystycznych (szerzej rozumianych jako okultystycznych),
wulgarnej mowy i obłudy, unikać cudzołóstwa, kradzieży, pijaństwa, palenia tytoniu i narkomanii;

- potępiają kontakty homoseksualne ;
- wystrzegają się jakiegokolwiek używania krwi pełnej, a co za tym idzie jej przyjmowania z pokarmem oraz transfuzji krwi. Świadkowie Jehowy nie przyjmują krwi pełnej oraz jej czterech głównych frakcji – krwinek czerwonych, osocza, krwinek białych oraz płytek krwi. Użycie drobniejszych frakcji podczas transfuzji uzyskiwanych z tych czterech głównych składników lub preparatów je zawierających pozostawiane jest osobistej decyzji każdego ze Świadków [5]. Świadkowie nie godzą się także na przechowywanie i ponowne wprowadzanie do krwiobiegu ich własnej krwi, jednak możliwość wykorzystania najnowszych technik

medycznych pozwalających utrzymać krew w obiegu zamkniętym (Cell Saver) jest pozostawiona własnemu osądowi pacjenta;

- nie biorą udziału w życiu politycznym (uważają to za zdradę wierności wobec Królestwa Bożego), nie służą w wojsku, nie biorą udziału w ruchach ekumenicznych, uważając inne religie za będące pod wpływem Szatana (tzw. Babilon Wielki);

- modlą się wyłącznie do Boga Jehowy za pośrednictwem Chrystusa, odrzucają kult obrazów i świętych;

- nie modlą się do Jezusa, lecz w jego imię;
- przyjmują chrzest przez zanurzenie w wodzie jako symbol oddania się Bogu osoby dojrzałej, po zrozumieniu i zaakceptowaniu przez nią nauk doktrynalnych; nie posiadają tzw. formuły chrztu czyli nie ma podczas tego aktu, żadnych wygłaszanych słów (przed chrztem padają tylko dwa pytania);
- odrzucają tradycyjne rytuały, święta, wywodzące się z kultury ludowej bądź obchodzone indywidualnie – jak urodziny czy imieniny – czy ustanowione święta państwowe oraz święta religijne, poza doroczną Pamiątką śmierci Jezusa Chrystusa (obchodzoną w okresie zbliżonym do świąt Wielkiego Tygodnia poprzedzającego Wielkanoc), odbywającą się w dniu odpowiadającym 14 Nisan według kalendarza hebrajskiego;

- prowadzą na całym świecie działalność kaznodziejską, nauczając głównie przez głoszenie 'od domu do domu', głoszenia na ulicy, głoszenie przez telefon i listownie. Publikują także artykuły w formie drukowanej, wideo, audio i elektronicznej;

- uczestniczą dwa razy w tygodniu w otwartych spotkaniach zboru (lokalnego kościoła), które odbywają się w obiektach nazywanych *Salami Królestwa*. Składają się na nie wykłady publiczne, studia Biblii i studia Biblii za pomocą publikacji *Strażnicy* (

Studium Strażnicy
czy
Zborowe studium Biblii
), pokazy i instruktaże technik kaznodziejskich (sposoby głoszenia), wywiady i dyskusje (
Teokratyczna Szkoła Służby Kaznodziejskiej
i
zebranie służby
);

- prowadzą dodatkowe szkolenia np. Kursie Służby Pionierskiej , Kursie Służby Królestwa , Kursie Usługiwania
czy
Biblijnej Szkole Strażnicy – Gilead
;

- zwykle 3 razy do roku uczestniczą w masowych spotkaniach zwanych kongresami (zgromadzeniami)
, organizowanych zwykle na dużych obiektach, takich jak stadiony, hale sportowe, a także coraz częściej we własnych obiektach specjalnie do tego celu zbudowanych
sal zgromadzeń
(w Polsce:
Malbork
,
Poznań
,
Łódź
,
Warszawa
,
Sosnowiec
,
Lublin
,
Skarbimierz
,
Mosty
);

- sami studiują Biblię, lub czynią to w gronie rodzinnym (tzw. *wielbienie Boga w gronie rodzinnym*), prócz tego codziennie analizują fragment z Biblii na podstawie publikacji Towarzystwa Strażnica (
Codzienne badanie Pism
).

- w razie klęsk żywiołowych, wojen i zamieszek dla poszkodowanych współwyznawców

organizują pomoc humanitarną (lokalną lub międzynarodową);
- prowadzą międzynarodowy program budowlany swoich obiektów religijnych, w których uczestniczą brygady wolontariuszy ;
- prowadzą szkolenia misjonarskie (Biblijna Szkoła Strażnicy - Gilead , Teokratyczna Szkoła Służby Kaznodziejskiej) w tym również dla analfabetów kursy czytania i pisania. [8]

- Nie uznają żadnych modlitw „pisanych". Modlą się wyłącznie własnymi słowami do Jehowy przez Chrystusa. [9]
- Trzy razy w tygodniu odbywają się spotkania w Sali Królestwa (1-2 godz.). Oprócz tego każdy świadek ma „wychodzić" po domach określoną ilość godzin werbując nowych członków. [10]
- Co dwa tygodnie ukazują się czasopisma „Strażnica" i „Przebudźcie się", z którymi Świadkowie Jehowy mają się zapoznać przed spotkaniami w zborze. [11]

5. Organizacja

Światowa siedziba Świadków Jehowy mieści się w Brooklynie (Nowy Jork). Polska siedziba znajduje się w Nadarzynie pod Warszawą.

Organizacja Świadków Jehowy jest silnie zhierarchizowana. Na czele organizacji stoi Ciało Kierownicze (nazywane też „niewolnikiem roztropnym"). Obecnym prezesem Ciała Kierowniczego jest Don Adams.

Świadkowie podzieleni są na zbory (50-200 osób). Nad zborem czuwają starsi zboru i słudzy pomocniczy.

Żadne ważne decyzje nie są podejmowane bez zgody osób wyższych w hierarchii. Pytania o wszelkie decyzje kierowane są do Nadarzyna, a w trudniejszych sprawach do siedziby światowej. [12]

6. Stosowane metody rekrutacji

Świadkowie Jehowy znani są ze swoich metod „chodzenia po domach". Proponują wtedy

„bezpłatne studium biblijne", które trwa zwykle ok. 6 miesięcy. W rzeczywistości nie jest studiowana Biblia, tylko publikacje Świadków Jehowy. Po studium i wykazaniu swej wiedzy zwerbowany może przyjąć Symbol (odpowiednik chrztu).

Inną metodą jest rozdawanie broszur (wspomnianej „Strażnicy" i „Przebudźcie się" lub publikacji tematycznych) na ulicach miast i w innych punktach odwiedzanych przez wiele osób (parki, stacje kolejowe). W broszurach znajduje się zachęta do wzięcia udziału w studium biblijnym. [13]

7. Relacje z otoczeniem

Świadkowie Jehowy uchodzą za miłych, grzecznych, zawsze eleganckich i spokojnych ludzi. Organizacja dba o to, by tworzyć pozytywny image w społeczeństwie. Wszyscy świadkowie, którzy w jakikolwiek sposób mogą przynieść wstyd organizacji są natychmiast z niej wydalani.

Jednak według wewnętrznej czarno-białej doktryny, Świadkowie Jehowy uważają resztę świata za złą, za siedlisko szatana. Wewnętrzna doktryna każe unikać kontaktów z zepsutym światem (Świadkowie Jehowy odrzucają możliwość małżeństw z osobami spoza zboru, nie korzystają z prawa głosu, odmawiają służby wojskowej). [14]

8. Świadkowie Jehowy w Polsce

W Polsce jest 126 518 aktywnych Świadków Jehowy , należących do 1813 zborów (w tym 15 zborów i 47 grup obcojęzycznych:
rosyjsko-
,
angielsko-
,
ormiańskojęzycznych
, w tym 10 zborów i 29 grup
języka migowego
oraz grupy
wietnamsko -
i
bułgarskojęzyczne

; do których należy 1300 głosicieli) w 98
obwodach
w 9
okręgach
. W
2009
roku na uroczystości
Pamiątki śmierci Jezusa Chrystusa
zebrało się 210 947 osób.
Biuro Oddziału
nadzorujące działalność Świadków Jehowy w Polsce znajduje się w
Nadarzynie
pod
Warszawą
.
[15]

8.1. Początki

Historia Świadków Jehowy w Polsce sięga około roku 1892 , kiedy to niejaki Olszański – Badacz Pisma Świętego – wrócił z
USA
do Polski. Kolejnym Badaczem Pisma Świętego był Szwajcar Bente. Działania tych osób sprawiły, że w roku
1909
opublikowano po polsku
publikacje Towarzystwa Strażnica
(m.in.
Wykłady Pisma Świętego
), a w
1915
roku regularnie, co miesiąc była publikowana
Strażnica
w języku polskim.

W roku 1910 w Warszawie złożył wizytę Charles Taze Russell . Mimo, że już wtedy w Warszawie i Łodzi było wiele osób, które interesowały się studiowaniem Biblii, w urządzaniu ich spotkań przeszkadzała

Policja Carska
. W roku
1913
udało się zalegalizować działalność Badaczy Pisma Świętego. W
1918
roku warszawski zbór gromadził już ok. 50 osób, które regularnie przychodziły na
wykłady
.

Brak kontaktów z resztą Badaczy Pisma Świętego (np. wiadomość o śmierci Russella dotarła do Warszawy aż dwa lata po fakcie) podczas I wojny światowej spowodował, że doszło do podziałów i rozłamów. Jedna z grup wprowadziła swoje nauki i przejęła polski oddział
Towarzystwa Strażnica
(w tym salę w Warszawie). Wysłana przez amerykański oddział Towarzystwa Strażnica delegacja uznała jednak, że nauki tej grupy są niezgodne z naukami Towarzystwa Strażnica i w niedługim czasie przywróciła właściwe poglądy. W
1921
roku na
zgromadzeniu
zebrało się ponad 500 osób, a w
1922
roku odbyło się już kilka takich zgromadzeń w różnych miastach kraju.

Franciszek Puchała, który przebywał na emigracji w USA, po powrocie do Polski wydał własnym kosztem ulotkę zawierającą 13 doktryn katolickich. Obiecał w niej, że za udowodnienie ich biblijnego pochodzenia zapłaci po 10 000 marek polskich. Dzięki temu zabiegowi w 1923 roku w Krakowie studiowaniem Pisma Świętego było już zainteresowanych 69 osób. W
1924
roku wyremontowano halę fabryczną w centrum Łodzi, która stała się miejscem spotkań religijnych. W tym też roku w 15 miastach kraju zebrało się ponad 1000 osób na
pamiątce śmierci Jezusa Chrystusa
.Pod koniec lat 20 XX w. działało w Polsce 55 zborów. Od
1933
roku ataki na Świadków Jehowy stały się bardzo częste. W
1935
roku dokonano ponad 3000 zatrzymań Świadków Jehowy. W
1936
roku władze zakazały publikacji czasopisma
Złoty Wiek
(obecnie
Przebudźcie się!
), który odtąd ukazywał się w Polsce pod nowym tytułem

Nowy Dzień
. W roku
1937
liczba wyznawców wyniosła 1040 osób skupionych w 121 ówczesnych zborach. W 1938 roku obłożono zakazem działalność tego wyznania w Polsce.

W czasie wybuchu II wojny światowej w Polsce było 1039 głosicieli (z tego 10% w miejscowości Wisła). Na zachodzie kraju
Gestapo
aresztowało każdego, kto był znany jako Świadek Jehowy. Wielu zginęło w hitlerowskich obozach koncentracyjnych.
[16]

8.2. Okres powojenny

Zaraz po wojnie liczebność Świadków Jehowy wzrosła do 2500 i wciąż rosła w bardzo szybkim tempie. Otworzono Sale Królestwa . Zaczęto na nowo organizować większe zgromadzenia , odbyły się one w czerwcu
1946
roku we wsi
Borówek
z udziałem 1500 osób, a we wrześniu w
Katowicach
, gdzie zebrało się 5300 osób. W
1947
roku w Krakowie obecnych było 7000 wyznawców, potem spotkania odbyły się jeszcze w innych miastach.

W czerwcu 1947 roku było 13 699 głosicieli należących do 710 zborów. W 1950 roku łódzki oddział Towarzystwa Strażnica został splądrowany przez UB - pierwsze takie zajście miało miejsce już w lutym 1946 roku. Pod zarzutem rzekomego szpiegostwa na rzecz USA aresztowano członków zarządu; niedługo później aresztowano pozostałych pracowników. Gdy w roku 1947
podliczono wszystkie napaści NSZ, naliczono ok. 4000 napadów na Świadków Jehowy, 60 z nich zamordowano, napadnięto na około 800 ich domostw.
[17]

8.3. Delegalizacja działalności

Najpierw 21 kwietnia 1950 roku UB wtargnęło do łódzkiego biura, a później 21 czerwca 1950 roku w nocy dokonano setek rewizji w domach Świadków Jehowy i kilkudziesięciu aresztowań. 2 lipca 1950 Urząd do Spraw Wyznań zdelegalizował działalność Świadków Jehowy, których liczebność cztery miesiące wcześniej wynosiła około 18 tysięcy głosicieli w 864 zborach. Represje UB dotknęły około 90 procent wyznawców tej religii. Do końca 1956 roku zmarło 16 Świadków Jehowy w wyniku samych tortur lub odmowy udzielenia pomocy lekarskiej. Ponieważ działania UBP przynosiły odwrotny skutek (po 3 latach represji było już 37 411 Świadków Jehowy, co stanowiło ponad 80 % wzrost) władze zaczęły łagodzić politykę wobec tego wyznania. Stopniowo członków tej religii zaczęto zwalniać z więzień. Młodzi wyznawcy w wieku szkolnym za odmowę uczestniczenia w imprezach politycznych i manifestacjach komunistycznych nierzadko byli wydalani ze szkół. Później starano się również rozbić Świadków Jehowy od wewnątrz. Pojawiły się fałszywe wydania *Strażnicy* oraz szkalujące listy. W miarę upływu lat, gdy nie dostrzeżono zagrożenia ze strony Świadków Jehowy, sprzeciw władz malał. W maju 1963 roku *Sąd Najwyższy* zezwolił na indywidualne wyznawanie kultu religijnego.

W drugiej połowie lat 60 XX w. Świadkowie Jehowy zaczęli spotykać się latem większymi grupami w lasach, na tzw. *konwencjach leśnych*. Pod koniec lat 70 XX w. niektórym wyznawcom udało się wyjechać na zgromadzenia okręgowe poza granice Polski . W następnych latach władze zezwalały na organizowanie zgromadzeń w Polsce, na początku w halach a potem na stadionach sportowych. W 1985 roku na czterech stadionach: w Chorzowie, Poznaniu, Wrocławiu i w Warszawie odbyły się pierwsze kongresy międzynarodowe w Polsce . Publikacje religijne drukowano wcześniej w tajnych podziemnych drukarniach, a od poł. lat 80 XX w. (czasopisma *Strażnica* i *Przebudźcie się!* od poł. 1988 r.) zaczęto je oficjalnie sprowadzać z zagranicznych drukarni Towarzystwa Strażnica. [18]

8.4. Ponowna legalizacja

12 maja 1989 roku, Świadkowie Jehowy zostali oficjalnie zarejestrowani i zalegalizowani. Grupa jest wpisana do rejestru MSWiA pod numerem 34. W owym roku po raz drugi w Polsce odbyły się kongresy międzynarodowe. W 1990 roku na Stadionie Dziesięciolecia w Warszawie, oprócz Polaków, było obecnych ponad 17 tysięcy delegatów zza wschodniej granicy. W marcu 1991 roku liczba aktywnych głosicieli w Polsce przekroczyła 100 000 osób. 28 listopada 1992 roku oddano do użytku *Biuro Oddziału* w Nadarzynie. W tym okresie oddano do użytku wiele Sal Królestwa, a w późniejszym okresie także Sale Zgromadzeń (Sosnowiec, Warszawa, Lublin, Lubliniec, Łódź, Malbork, Stęszew, Skarbimierz oraz w 2009 roku w Mostach). W 1994 roku wydano po polsku Chrześcijańskie Pisma Greckie w Przekładzie Nowego Świata (Nowy Testament), w 1997 roku już cała Biblię w tym przekładzie. Na *Pamiątkę śmierci Jezusa Chrystusa* przybyło wówczas 246 458 osób. Latem owego roku zorganizowano pomoc humanitarną (w tym remontowo-budowlaną) głównie dla współwyznawców poszkodowanych przez powódź tysiąclecia. W 1999 roku na *XIII Międzynarodowym Zjeździe Polskiego Towarzystwa Anestezjologii i Intensywnej Terapii* w Łodzi Świadkowie Jehowy przedstawili ekspozycje na temat *bezkrwawej chirurgii*. Jesienią

2004
roku, przez dwa miesiące, w byłym hitlerowskim obozie koncentracyjnym
Auschwitz-Birkenau
prezentowana była wystawa
Więzieni za wiarę - Świadkowie Jehowy a hitleryzm
poświęcona ich neutralności w okresie
nazizmu
. W owym roku zanotowano najwyższą liczbę aktywnych głosicieli - 128 616. W
2006
roku w Chorzowie i Poznaniu odbyły się po raz trzeci w Polsce kongresy międzynarodowe. W
2009
roku w Poznaniu odbył się
kolejny
kongres międzynarodowy
w Polsce.
[19]

9. Krytyka

Zarzuty wśród wielu biblistów wzbudza przekład Biblii Świadków Jehowy, zwany Biblią w Przekładzie Nowego Świata. Uważają oni, że przekładu tego dokonano w sposób mający dokładnie potwierdzać nauki Świadków Jehowy.

Zarzuca się także zamianę tradycyjnego określenia *krzyż* na *pal męki* bez uzasadnienia biblijnego i że umieszczono w przeszło 237 miejscach Nowego Testamentu tetragram JHWH, który nie występuje w żadnym znanym oryginalnym rękopisie. Świadkowie Jehowy uzasadniają swoją decyzję w tej sprawie m.in. tym, że w Nowym Testamencie występuje skrócona forma imienia Bożego Jah w zwrocie Hallelujah, a niektóre miejsca, gdzie użyto imienia Bożego, są cytatami ze Starego Testamentu, mimo że w żadnych znanych manuskryptach NT tetragramu one nie zawierają, jak i wiele z tych cytatów w ST nie zawiera tetragramu.

Krytycy zwracają również uwagę na to, że Świadkowie Jehowy podkreślają trzymanie się nakazów biblijnych, lecz według nich lekceważą m.in. zakaz dokonywania w Biblii zmian.

Krytyka również dotyczy zmian w doktrynie Świadków Jehowy. Dotyczy to zmian terminu ponownego przyjścia Chrystusa na Ziemię z 1874 roku na 1914 oraz podawania i sugerowania różnych dat i czasu końca świata – 1914, 1915, 1918, 1920, 1925, 1975, 'Pokolenie 1914' – jak również tezy, że Chrystus nie umarł na krzyżu, lecz na palu męki.

Wątpliwości budzi także kwestia zakazu transfuzji pełnej krwi, który wynika wg Świadków Jehowy z nakazu "powstrzymywania się od krwi" wyrażonego w Dziejach Apostolskich (Dz 15:22-29 i Rdz 9:4-5). Zdaniem krytyków takiej interpretacji zapis ten odnosi się jedynie do spożywania krwi, a transfuzja jest de facto przetoczeniem krwi i nie jest trawiona przez biorcę, natomiast nauka z Dziejów Apostolskich dotyczy tego, by nie gorszyć Żydów. Zwraca się również uwagę, iż Świadkowie Jehowy traktują w tym miejscu wyrywkowo naukę z Księgi Kapłańskiej (Kpł 17:10-14), gdzie pomijają fakt, że karą za spożywanie krwi była taka sama nieczystość, jak np. czas menstruacyjny kobiety (Kpł 15:19-25) lub kontakt ze zmarłymi (Kpł 22:4-6), gdzie powinnością Żyda było obmycie się, by został oczyszczony (Kpł 17:15-16), jak i to, że te nauki odnoszą się tylko do Żydów (Pwt 14:21), a nie ludzi związanych prawem – noachidów. Zwraca się tu również uwagę, iż Towarzystwo Strażnica w przeszłości zakazywało także przyjmowania szczepionek jak i przeszczepów narządów, z czego się w końcu wycofało. Lekarze zwracają uwagę, że niejednokrotnie argumenty świadków obok wiedzy na temat transfuzji krwi opierają się na pseudonaukowych twierdzeniach czy też są tendencyjne.

Ponadto wątpliwości krytyków budzą źródła jak i osoby, na które powołują się często Świadkowie Jehowy w swych publikacjach. Niektóre są uznawane za nieprawdziwe przez krytykę, jak również wskazuje się, że wśród wielu osób, na które się powoływano jako autorytety w dowodzeniu swoich nauk i wiarygodności publikacji, jak np. Pismo Święte w Przekładzie Nowego Świata, są osoby związane ze

spirytyzmem
, np. Johannes Greber, bądź zaprzeczających w ogóle religii opartej na Biblii (
Will Durant
,
Edward Gibbon
,
Andrews Norton
,
John Rylands
,
Arthur Weigall
,
Michael Grant
,
Aleksander Hislop
,
Mircea Eliade
,
Adolf Harnack
). Krytycy również przeczą naukom Towarzystwa Strażnica, jakoby
Ojcowie Kościoła
nie nauczali tego, w co dziś wierzą współcześni
chrześcijanie
(np. wiara w
Trójcę Świętą
); krytycy zwracają też uwagę na niejednokrotnie błędne przedstawianie doktryny chrześcijańskiej, której Świadkowie Jehowy przypisują poglądy faktycznie reprezentowane przez ruchy uważane przez chrześcijaństwo za herezje.

Wątpliwości budzi głoszona neutralność polityczna Świadków Jehowy w związku z wystosowaniem 25 czerwca 1933 roku otwartego listu do Adolfa Hitlera i narodu niemieckiego o nazwie Declaration of Facts, w którym to przedstawili punkty wspólne swojej doktryny i polityki NSDAP jak i ze względu na określanie mianem Szkarłatnej Bestii (za księgą
Apokalipsy
) Organizacji Narodów Zjednoczonych, która wg Świadków Jehowy jest polityczna i ma prześladować wyznawców ich religii w czasach ostatnich, a mimo to zarejestrowanie się organizacji Towarzystwa Strażnica w jej strukturach już w
1946
roku, a w latach
1991
-
2001
jako organizacji pozarządowej (

NGO
) przy Organizacji Narodów Zjednoczonych do Departamentu Informacji Publicznej zobowiązując się tym samym podzielać i popierać ideały statutu ONZ włącznie ze wsparciem i okazywaniem szacunku dla zasad
Karty Narodów Zjednoczonych
,
co potwierdził 4 marca 2004 roku Paul Hoeffel – Szef Sekcji NGO Departament Informacji Publicznej.

Krytycy również zarzucają, że nauka na temat udziału w głosowaniu podczas wyborów, które są obowiązkowe w niektórych państwach zachodnich, ukazana w Strażnicy z 1 listopada 1999 roku, jest dwuznaczna: "Jeśli ktoś postanawia pójść do lokalu wyborczego, jest to jego sprawa." Podobnie krytycy zarzucają niekonsekwencję tej nauki w związku z uczestnictwem w konferencji Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) w dniach 2-13 października 2006, w której przedstawicielami Towarzystwa Strażnica byli Gregory Allen z Nowego Jorku, USA (konsul generalny stowarzyszenia), Jean-Claude Pons z Boulogne-Billancourt, Francja (sekretarz), Marcel Gillet z Kraainem, Belgia (rzecznik prasowy), Luca Toffoli z Londynu, Wielka Brytania (członek podkomitetu wolności wyznania) i Michał Hoszowski z Nadarzyna, Polska (koordynator informacji publicznej).

Krytycy również zwracają uwagę na zupełnie bezpodstawną zasadę wyliczeń ponownego przyjścia Jezusa, którą Russell wskazywał na rok 1874 . Dopiero później po jego śmierci w trzeciej i czwartej dekadzie datę tę zmieniono na rok 1914, którą Świadkowie Jehowy wiążą ze zburzeniem świątyni za czasów Nabu
chodonozora II
z rokiem 607 p.n.e. odnosząc się do zapisanych w Biblii 2520 lat. Zwraca się uwagę, że nie ma to potwierdzenia zarówno w źródłach historycznych, które wszystkie wskazują właściwy rok zburzenia świątyni Jerozolimskiej na
586 p.n.e.
(587), jak i nie ma to potwierdzenia w wyliczeniach biblijnych, czy też jest to sprzeczne z proroctwem Ezechiela, które dotyczyło czasu od zburzenia
Świątyni Jerozolimskiej
do wyzwolenia za
Machabeusza
. Ponadto wskazuje się, iż Towarzystwo Strażnica przyjęło błędne założenie w wyliczeniach o 70 latach niewoli Żydów w Babilonie i to że w Biblii nic na ten temat nie ma, a mowa jest kilkakrotnie o 70 latach, ale w zupełnie innym znaczeniu.

Krytycy zwracają również uwagę, iż Świadkowie Jehowy zniechęcają swoich wyznawców do zdobycia wyższego wykształcenia , gdyż "wiedza psuje i demoralizuje". Oprócz kontrowersji na

ten temat w publikacjach Towarzystwa Strażnica również dużo głosów krytyki wzbudziła wypowiedź członka Ciała Kierowniczego Gerrita Löscha podczas kongresu we Włoszech i Austrii w 2005 roku.

Świadkom Jehowy zarzuca się także powiązania z masonerią , z czego miałaby się brać rzekoma chęć zniszczenia tradycyjnych kościołów. [20]

10. Ciekawostki

Liczbę Świadków Jehowy na świecie szacuje się na ok. 6 milionów.

W Polsce jest ok. 125 tys. Świadków Jehowy, co powoduje, że są trzecim liczebnie wyznaniem w naszym kraju (po Kościele katolickim i prawosławnym). [21]

Polscy Świadkowie Jehowy byli najdłużej działającą w konspiracji nielegalną organizacją w Polsce PRL -u. [22]

W 2009 roku Towarzystwo Strażnica zastrzegło, że świadkowie jak i zbory nie powinny się posługiwać żadnymi graficznymi symbolami prawnymi organizacji, a dotychczasowe logo na salach królestwa powinny zostać usunięte. [23]

Interesujący jest dochód, jaki generuje organizacja Świadków Jehowy. Portal finansowy Newsday.com podał następujące dane za rok 2001:
Strażnica – Towarzystwo Biblijne i Traktatowe, Nowy Jork
Rodzaj działalności: wydawnicza
Właściciel: Don Adams
Pracownicy: 5227 (wszyscy wolontariusze), lokalnie 3000
Dochód (netto): 951 milionów dolarów [24]

11. Zakończenie

Ci, którzy mieli okazję porozmawiać ze Świadkami, nie mogą zaprzeczyć, że gdy rozprawiali oni o Biblii, zawsze emanowała od nich radość i entuzjazm. Uśmiechali się, wzbudzając nasze zaufanie, a przekonanie, z jakim głosili swą naukę, wywoływało podziw dla głębi ich wiary.

To literalny odbiór nauk biblijnych kształtuje ich wizerunek etyczno-moralny. Mają wręcz obowiązek odrzucić kłamstwo i nieuczciwość. Obce im są obsceniczne i wulgarne gesty, nie nadużywają alkoholu, nie zażywają narkotyków. Trzy razy w tygodniu zbierają się w tzw. Salach Królestwa na spotkaniach swego zboru. Nade wszystko jednak oddają się wykładaniu swej doktryny we wszelkich możliwych formach. Najpopularniejszą jest oczywiście „pukanie do drzwi". Poza tym mają własną prasę, strony internetowe, prowadzą także zażyłą korespondencję ze swymi sympatykami. [25]

Towarzystwo Traktatowe Świadków Jehowy wzbudza wiele kontrowersji i krytyki. Wydaje się nie rozsądnym działaniem nie dopuszczanie przez rodziców do przeprowadzenia transfuzji krwi ich dziecku kiedy ono umiera. Stanowi to bezpośrednie zagrożenia życia. Zdaję się dziwne izolowanie społeczne przez Świadków Jehowy. W szczególności jest to wyraźnie odczuwalne przez dzieci wychowywane przez Świadków Jehowy. Najgorszymi momentami, które odciskają się na psychice dziecka, są deklamacje i przedstawienia w klasie, urodziny kolegów. Dla takiego dziecka są to momenty nieszczęśliwe, ponieważ, mimo to, że ciekawi go to, musi od takich zachowań uciekać jak najdalej. Dla innych dzieci takie zachowanie jest „dziwaczne" i w ten sposób mały Świadek Jehowy jest spychany na margines przez swoich rówieśników.

Przygotowując powyższą pracę często spotykałam się z określaniem Świadków Jehowy jako „Sektę". Na takie sformułowanie napotykałam w różnych publikacjach, artykułach na stronach Internetowych czy w wypowiedziach na forach dyskusyjnych. Ku mojemu ogromnemu zdziwieniu takimi zwrotami operowali nie tylko zwykli ludzie, którzy mogą być nie zaznajomieni z tematyką religii ale również osoby wykształcone takie jak np. wykładowcy akademiccy czy duchowni różnych wyznań. Ja dziś jestem bogatsza o wiedzę, którą posiadłam i mam swój pogląd na Świadków Jehowy. Jestem zdania, że każdy ma prawo wierzyć jak i nie wierzyć. Każdy ma prawo dyskutować jeśli ma odpowiednią wiedzę na dany temat. Jednak bez tej

wiedzy nikt nie ma prawa krytykować, wyśmiewać i obrażać. Bez względu na to jaką religie wyznaje lub w co wierzy. Nie zapominajmy, że ludzie o odmiennych wyznaniach niż my nadal pozostają ludźmi i słowa wypowiedziane bez namysłu także ich bolą. „ *...* *Nie* *sądźcie* *, a* *nie* *będziecie* *sądzeni* *;* *nie* *potępiajcie, a* *nie* *będziecie* *potępieni...”* *(* Ewangelia wg św. Łukasza 6, 37).

12. Bibliografia

1. Ks. Kazimierz Bukowski

„Religie Świata wobec chrześcijaństwa”

Wydawnictwo „M”, Kraków 1997

wyd. drugie – rozszerzone i uzupełnione

ISBN 83-87243-15-9

2. Internet:

http://www.racjonalista.pl/xpliki/statut_sw_jehowy.pdf

http://www.psychomanipulacja.pl/tem/swiadkowie-jehowy.htm

http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy_w_Polsce

http://www.psychomanipulacja.pl/art/swiadkowie-jehowy-podstawowe-informacje.htm

http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy

http://www.watchtower.org/p/jt/article_02.htm

http://www.eioba.pl/a93199/kto_puka_do_naszych_drzwi

[1] http://www.eioba.pl/a93199/kto_puka_do_naszych_drzwi

[2] http://www.watchtower.org/p/jt/article_02.htm

[3] http://www.watchtower.org/p/jt/article_02.htm

[4] http://www.watchtower.org/p/jt/article_02.htm

[5] http://www.watchtower.org/p/jt/article_02.htm

[6] http://www.watchtower.org/p/jt/article_02.htm

[7] http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy

[8] http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy

[9] http://www.psychomanipulacja.pl/art/swiadkowie-jehowy-podstawowe-informacje.htm

[10] http://www.psychomanipulacja.pl/art/swiadkowie-jehowy-podstawowe-informacje.htm

[11] http://www.psychomanipulacja.pl/art/swiadkowie-jehowy-podstawowe-informacje.htm

[12] http://www.psychomanipulacja.pl/art/swiadkowie-jehowy-podstawowe-informacje.htm

[13] http://www.psychomanipulacja.pl/art/swiadkowie-jehowy-podstawowe-informacje.htm

[14] http://www.psychomanipulacja.pl/art/swiadkowie-jehowy-podstawowe-informacje.htm

[15] http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy_w_Polsce

[16] http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy_w_Polsce

[17] http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy_w_Polsce

[18] http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy_w_Polsce

[19] http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy_w_Polsce

[20] http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy

[21] http://www.psychomanipulacja.pl/art/swiadkowie-jehowy-podstawowe-informacje.htm

[22] http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy_w_Polsce

[23] http://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiadkowie_Jehowy

[24] http://www.psychomanipulacja.pl/art/swiadkowie-jehowy-podstawowe-informacje.htm

[25] http://www.eioba.pl/a93199/kto_puka_do_naszych_drzwi